

Demografia i Epidemiologia Żywieniowa

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Dietetyki Klinicznej Zakład Profilaktyki i Zagrożeń Środowiskowych, Alergologii i Immunologii
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. Dorota Szostak-Węgierek Prof. Bolesław Samoliński
Koordynator przedmiotu	Prof. Dorota Szostak-Węgierek dorota.szostak-wegierek@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Prof. Dorota Szostak-Węgierek dorota.szostak-wegierek@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Prof. Dorota Szostak-Węgierek, Prof. Iwona Traczyk, Dr hab. prof. IMiD Katarzyna Szamotulska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	I rok semestr zimowy	Liczba punktów ECTS	2.00

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	14	0,6
seminarium (S)	20	0,8
ćwiczenia (C)	0	0
e-learning (e-L)	-	
zajęcia praktyczne (ZP)	-	
praktyka zawodowa (PZ)	-	
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	16	0,6

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Dostarczenie wiedzy z zakresu poznawczego epidemiologii, ze szczególnym uwzględnieniem epidemiologii żywieniowej, w powiązaniu z dynamiką rozwoju demograficznego populacji
C2	Utrwalenie umiejętności korzystania z ilościowych mierników stanu zdrowia populacji, z ocen nasilenia czynników ryzyka rozwoju chorób oraz z metod i narzędzi demografii
C3	Rozwinięcie umiejętności oceny wiarygodności metod badań epidemiologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem metod oceny sposobu żywienia i stanu odżywienia na poziomie populacyjnym i indywidualnym
C4	Rozwinięcie umiejętności oceny adekwatności spożycia i stanu odżywienia na tle aktualnych norm żywienia z zastosowaniem nowoczesnych statystycznych metod interpretacji
C5	Przygotowanie do samodzielnego wyboru metody oceny sposobu żywienia i stanu odżywienia w zależności od celu badania, zaprojektowania i interpretacji wyników walidacji ankiet
C6	Rozwinięcie umiejętności decydowania o wyborze właściwej metody badania sposobu żywienia w wielodyscyplinarnym zespole projektów klinicznych i epidemiologicznych.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

D2.W10	podstawowe wskaźniki demograficzne i epidemiologiczne wykorzystywane w ocenie stanu zdrowia i odżywienia populacji
D2.W11	metody badań epidemiologicznych stosowane w analizie wzorców żywieniowych oraz czynników ryzyka chorób dietozależnych w różnych grupach populacyjnych

Umiejętności – Absolwent potrafi:

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

D2.U.11	stosować narzędzia epidemiologiczne oraz analizować dane demograficzne i epidemiologiczne dotyczące stanu zdrowia i sposobu żywienia różnych grup ludności oraz interpretować ich znaczenie dla polityki zdrowotnej i żywieniowej
D2.U.41	analizować i oceniać stan odżywienia człowieka na podstawie dostępnych metod diagnostycznych

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

D2.K03	skutecznej współpracy w zespole interdyscyplinarnym i organizowania jego pracę

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady	W1 – Geneza, cele i zadania epidemiologii jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej. Omówienie niezbędnych podstaw epidemiologii ogólnej i demografii. Ustalenie podstawowej terminologii. Definicje, obszar działania, główne cele. Podstawy demografii. Terminologia. Źródła danych o ludności. Metody badań. Współczynniki demograficzne. Struktura ludności. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek W2- Teoria przejścia demograficznego. Obecna sytuacja demograficzna w Polsce i na świecie. Prognozy demograficzne. Współczesne normy żywienia, sposoby wykorzystania w ocenie sposobu żywienia osób indywidualnych i w grupie osób. Możliwości i ograniczenia w interpretacji wyników oceny sposobu żywienia. Źródła i przyczyny zmienności diety na poziomie osobniczym i w grupie osób. Ocena aktywności fizycznej. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek W3- Typy badań wykorzystywane w epidemiologii żywieniowej: badania skriningowe, korelacyjne, kliniczno-kontrolne, kohortowe. Cele stawiane przed nimi i możliwości interpretacyjne. Określenie pojęcia i poznanie mierników zdrowia. Zapoznanie ze współczynnikami charakteryzującymi stan zdrowia populacji polskiej i europejskiej. Charakterystyka stanu zdrowia populacji polskiej na tle wskaźników w innych krajach europejskich. Zróżnicowanie regionalne, nierówności w zdrowiu, związki z charakterystyką demograficzną. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek W4- EBM jako paradygmat osiągania prawdy naukowej. Planowanie badania epidemiologicznego w zależności od celu, wybór metody, dobór próby, zaplanowanie kwestionariusza. Wykładowca- Prof. Katarzyna Szamotulska W5- Biologiczne i biochemiczne markery jako wskaźniki spożycia wybranych składników odżywczych. Definicja czynników ryzyka. Kliniczne i subkliniczne objawy niedoborów i nadmiarów składników odżywczych w diecie. Implikacje całkowitego spożycia energii w analizie wyników badań epidemiologicznych. Genetyka w analizie wpływu diety na efekty zdrowotne. Przykłady dużych żywieniowych badań epidemiologicznych. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek	D2.W10 D2.W11

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

	W6- Epidemiologia przewlekłych chorób dietozależnych, rola czynników żywieniowych w patogenezie, zapobieganiu i leczeniu. Epidemiologia otyłości i innych chorób związanych z żywnością i żywieniem (choroby układu krążenia, cukrzyca typu 2, zespół metaboliczny). Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek W7- Programy epidemiologiczne badające związki między dietą, a rozwojem chorób – osiągnięcia, interwencje i perspektywy. W wykładzie uwzględnione zostaną następujące zagadnienia: – Programy i badania epidemiologiczne w Polsce. – Kluczowe międzynarodowe badania i programy. – Interwencje i osiągnięcia naukowe. – System zbierania i analizy danych epidemiologicznych: ○ źródła danych w Polsce, ○ systemy międzynarodowe. – Przyszłe kierunki badań. – Użyteczne adresy i bazy danych. Wykładowca- Prof. Iwona Traczyk	
Seminaria	S1-Typy badań wykorzystywane w epidemiologii żywieniowej: badania skriningowe, korelacyjne, kliniczno-kontrolne, kohortowe. Cele stawiane przed nimi i możliwości interpretacyjne- analiza opublikowanych wyników badań. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek S2- Planowanie badania epidemiologicznego w zależności od celu, wybór metody, dobór próby, zaplanowanie kwestionariusza. Wykładowca- Prof. Katarzyna Szamotulska S3- Epidemiologia wybranych nowotworów. Związek ryzyka nowotworów ze sposobem żywienia. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek S4- Spożycie żywności, energii i składników odżywczych w Polsce. Trendy, zagrożenia, korzystne i niekorzystne zmiany diety. Związki ze stanem zdrowia, współczynnikami zgonów. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek S5- Rola epidemiologii żywienia w zdrowiu publicznym. Wykorzystanie wyników badań na rzecz poprawy zdrowia społeczeństwa: w promocji zdrowia, w prewencji pierwotnej, prewencji wtórnej i prewencji trzeciego stopnia. Wykładowca- Prof. Dorota Szostak-Węgierek S6- Planowanie żywieniowego badania epidemiologicznego. Część 1. Opracowanie koncepcji z jasnym pytaniem badawczym. Wykładowca- Prof. Iwona Traczyk S7- Planowanie żywieniowego badania epidemiologicznego. Część 2. Metody zbierania danych żywieniowych i dot. stanu odżywienia w żywieniowych badaniach epidemiologicznych. Wykładowca- Prof. Iwona Traczyk	D2.W10 D2.W11 D2.U.11 D2.U.41 D2.K03

	S8 – Plan analizy danych i ocena jakości badania. Walidacja danych o spożyciu żywności w badaniach epidemiologicznych. Wykładowca- Prof. Iwona Traczyk S9- Procedura opracowania danych żywieniowych na przykładzie danych otrzymywanych w oparciu o kwestionariusz KomPAN . Wykładowca- Prof. Iwona Traczyk S10- Raportowanie żywieniowych badań epidemiologicznych. Krytyczna ocena danych o spożyciu energii. Ocena niedoszacowania wartości energetycznej wywiadów żywieniowych. Wykładowca- Prof. Iwona Traczyk	

6. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Jędrychowski W. Podstawy epidemiologii. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2002, wyd.6
2. Jędrychowski W. Epidemiologia w medycynie klinicznej i zdrowiu publicznym. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2010, wyd.1
3. Normy żywienia dla populacji Polski i ich zastosowanie. Red. Jarosz M., Rychlik E., Stoś K., Charzewska J. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - PZH 2020
4. Bzdęga J., Gębska-Kuczerowska A., Epidemiologia w zdrowiu publicznym, Wyd.Lek. PZWL,2010.
5. Webb P., Bain Ch., Page A. Epidemiologia. Podręcznik dla studentów i praktyków. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa, 2021.
6. Kwestionariusz do badania poglądów i zwyczajów żywieniowych oraz procedura opracowania danych (KomPAN®): wersja polskojęzyczna - wydanie drugie.
https://knozc.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=136:kwestionariusz-do-badania-pogladow-i-zwyczajow-zywieniowych-oraz-procedura-opracowania-danych-kompan-wersja-polskojezyczna-wydanie-drugie&catid=36&Itemid=129&lang=pl
7. Przewodnik metodyczny badań sposobu żywienia. (red. Gronowska-Senger A.), Komitet Nauki o Żywieniu Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2013
8. Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania (red. Bogdan Wojtyniak, Paweł Goryński). Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, Warszawa 2022, <https://www.pzh.gov.pl/raport-sytuacja-zdrowotna-ludnosci-polski-i-jej-uwarunkowania/>

Uzupełniająca

1. Willet W., Nutritional Epidemiology. Oxford Univ. Press. 2013
2. Gibson RS. Principles of Nutritional Assessment. Oxford University Press 2005.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
D2.W10 D2.W11 D2.U.11 D.2.U41	Wykonanie zadań podczas seminarium 9 i 10 oraz uzyskanie pozytywnej oceny; udział w dyskusji podczas seminariów. Dopuszcza się dodatkowe sprawdzenie wiedzy studenta (wyjściówka).	100% obecność na seminariach. Nieobecności, także udokumentowane i usprawiedliwione (dokument do wglądu wykładowcy) należy odrobić po uprzednim

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

		indywidualnym kontakcie z prowadzącym zajęcia i umówieniu terminu odrobienia. Forma – zaliczenia nieobecności – ustna- odpowiedź na 2-3 pytania.
D2.W10 D2.W11 D2.U.11 D.2.U41	Zaliczenie końcowe – test w trybie on-line Zakres tematyczny: wykłady, seminaria.	Próg zaliczeniowy $\geq 60\%$

8. INFORMACJE DODATKOWE

Nagrany wykład 7. zostanie umieszczony na platformie e-learningowej. Będzie dostępny do zaliczenia przedmiotu.
Nieobecność na seminarium (niezależnie od przyczyny) wymaga ustnego zaliczenia materiału w ciągu tygodnia od daty nieobecności, u osoby prowadzącej zajęcia. Spóźnienie powyżej 15 minut traktowane jest jako nieobecność - wymaga ustnego zaliczenia tematyki zajęć. Studenci mają obowiązek aktywnego uczestniczenia w zajęciach.

Możliwe są trzy podejścia do zaliczenia przedmiotu

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich